

DATOS IDENTIFICATIVOS

Investigación-acción na práctica socioeducativa

Materia	Investigación-acción na práctica socioeducativa			
Código	O05G130V01903			
Titulación	Grao en Educación Social			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	3	1c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento				
Coordinador/a	Sierra Martínez, Silvia			
Profesorado	Sierra Martínez, Silvia			
Correo-e	sierra@uvigo.es			
Web	http://http://fcce.uvigo.es/gl/estudios/grao-en-educacion-social/			
Descrición xeral	A materia de Investigación-acción na práctica socioeducativa preséntase como optativa no 3º curso deste Grao. Pensamos que toda intención de mellora, innovación e investigación no ámbito *socioeducativo debe basearse nalgúñas ideas básicas: por unha banda, o recoñecemento dos saberes das persoas e da súa capacidade de axencia (capacidade para analizar, planificar, reflexionar, tomar decisións); doutra, a vinculación entre teoría e práctica e a súa necesaria retroalimentación; finalmente, o carácter colectivo das prácticas e os seus significados, mediante a participación de todos e todas na construción dun espazo común. Entendemos a participación como mecanismo para construír, pensar e mellorar as prácticas sociais. Esta característica é, posiblemente, a que marca unha diferenza con outras formas de investigar e intervir nas situacións e problemas socioeducativos. Por tanto, recuperamos o carácter cualitativo da investigación orientada á reflexión colectiva de significados como base para redirixir as nosas prácticas e aprender delas. De acordo co plan de estudo vixente para o Grao de Educación Social, a materia intégrase no Módulo *IV (Institucións, técnicas, medias e recursos socioeducativos) e mantén unha conexión especial coa materia Metodoloxía de Investigación socioeducativa. No entanto, a investigación-acción mantén unha complicidade coa práctica da educación social que, necesariamente, lévalle a compartir elementos doutras materias da titulación relacionadas propiamente coa acción socioeducativa e a intervención social.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código	
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B1	Transmitir, promover e desenvolver a cultura
B2	Xerar redes sociais, contextos, procesos e recursos educativos e sociais
B3	Intervir como mediador social, cultural e educativo
B4	Coñecer, analizar e investigar os contextos sociais e educativos
B5	Deseñar, implementar e avaliar programas e proxectos socioeducativos
B6	Xestionar, dirixir, coordinar e organizar institucións e recursos socioeducativos
C1	Integrar criticamente os supostos teóricos, filosóficos, históricos, sociolóxicos, psicolóxicos, pedagóxicos, culturais, políticos, legislativos que están na base dos procesos de intervención socioeducativa
C2	Estar capacitado/a para o diagnóstico e a mediación na prevención e resolución de conflitos en condicións de desigualdade e crises en comunidades socioeducativas

C4	Analizar e diagnosticar a realidade complexa que fundamenta o desenvolvemento dos procesos socioeducativos
C5	Coñecer os fundamentos do deseño e uso dos medios, recursos e estratexias para a intervención socioeducativa e incorporalos nos diferentes ámbitos de acción socioeducativa
C7	Manexar con criterio métodos e estratexias de investigación cuantitativas e cualitativas, e aplicalas ás realidades socioeducativas
C9	Desenvolver programas e proxectos no contexto familiar e escolar
C10	Desenvolver programas e proxectos no ámbito da educación especializada (menores, necesidades educativas especiais, centros de saúde, condutas adictivas, institucións penitenciarias, e persoas e colectivos en risco de exclusión...)
C11	Organizar e administrar proxectos e servizos culturais, ambientais, de lecer e tempo libre
C14	Deseñar, aplicar e avaliar programas de educación permanente e de persoas adultas e anciás
C15	Deseñar, aplicar e avaliar programas para a inserción social e laboral
C17	Dominar as metodoloxías de dinamización social e cultural
D1	Capacidade de análise e síntese
D4	Utilización das TIC no ámbito de estudo e contexto profesional
D7	Dominio de metodoloxías e técnicas educativas, dinamizadoras de asesoramento e orientación
D8	Capacidade crítica e autocrítica
D9	Capacidade para integrarse e comunicarse con expertos doutras áreas e en distintos contextos
D10	Recoñecemento e respecto de a diversidade e multiculturalidade
D11	Habilidades interpersoais
D12	Compromiso ético
D13	Autonomía na aprendizaxe
D14	Adaptación a situacións novas
D15	Creatividade
D17	Iniciativa e espírito emprendedor
D18	Apertura á aprendizaxe ao longo de toda a vida
D20	Orientación á calidade

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Integrar criticamente os supostos teóricos, filosóficos, históricos, sociolóxicos, psicolóxicos, pedagóxicos, culturais, políticos, lexislativos que están na base dos procesos de intervención socioeducativa	A1 A2 A3 A4 A5	B1 B4	C1 C5	D8 D10 D18
Analizar e diagnosticar a realidade complexa que fundamenta o desenvolvemento dos procesos socioeducativos	A1 A2 A3 A4 A5	B4 B5	C4 C7	D1 D4 D7 D9 D10 D12
Manexar con criterio métodos e estratexias de investigación cuantitativas e cualitativas, e aplicalas ás realidades socioeducativas	A1 A2 A3 A4 A5	B5	C7	D1 D8 D12
Desenvolver programas e proxectos no contexto familiar e escolar	A1 A2 A3 A4 A5	B3 B5	C9 C14 C15	D4 D7 D14
Capacidade de análise e síntese	A2 A5		C4	D1
Utilización das TIC no ámbito de estudo e contexto profesional	A1 A2 A3 A4	B2		D4 D13 D15 D18
Capacidade crítica e autocrítica	A2 A3 A4		C1 C2	D8
Recoñecemento e respecto de a diversidade e multiculturalidade	A5			D10 D14

Habilidades interpersoais	A4	B6	C11 C14 C15 C17	D11
Compromiso ético			C1	D8 D12 D18 D20
Autonomía na aprendizaxe	A5		C7	D1 D8 D13 D14 D15
Adaptación a situacións novas	A1 A2 A3 A4		C4 C11	D4 D14
Creatividade	A2 A3	B4	C14 C15	D1 D8 D13 D14 D15 D20
Iniciativa e espírito emprendedor	A1 A2 A4		C1 C4 C11	D1 D12 D13 D14 D15 D17
Apertura á aprendizaxe ao longo de toda a vida	A3 A4		C7	D1 D8 D9 D13 D18
Orientación á calidade	A4 A5		C1 C7 C9 C10 C11	D14 D15 D20

Contidos

Tema	
Tema 1. Construír o coñecemento científico a partir da participación e a práctica. Bases epistemolóxicas da investigación acción	1.1. Fundamentos e Paradigma socio-crítico 1.2. Orixe e evolución histórica da investigación acción 1.3. A investigación acción como metaconcepto 1.4. Finalidade e obxectivos. 1.5. Principios, características e trazos específicos. 1.6. Modalidades de investigación acción
Tema 2. O proceso da investigación acción	2.1. Planificación e etapas do proceso de investigación acción
Tema 3. Técnicas e recursos na investigación acción	3.1. Estratexias de investigación acción para a transformación socioeducativa
Tema 4. Análise e comunicación de resultados	4.1. A análise de datos cualitativos 4.2. Validación de datos cualitativos 4.3. Criterios regulativos de cientificidad
Tema 5. Experiencias de investigación acción	5.1. Enfoques 5.2. Exemplos e casos de investigación acción
Tema 6. Proxectos de investigación acción	6.1. Proxectos e informes de investigación acción

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	12	24	36
Presentación	3	8	11
Seminario	5	21	26
Resolución de problemas	9	15	24
Traballo tutelado	10	22	32
Eventos científicos	4	2	6
Exame de preguntas de desenvolvemento	2	8	10

Autoavaliación	0	5	5

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.
Presentación	Actividades nas que o alumnado, tras a orientación do profesor, prepara e expón mediante diapositivas un proxecto de investigación-acción, os resultados da súa realización e a proposta do informe final.
Seminario	Sesións orientadas á presentación da materia e de cada un dos temas con indicación dos aspectos temáticos relevantes que requiren unha atención especial.
Resolución de problemas	Exercicios a realizar fose do de aula baixa as directrices e a supervisión do docente.
Traballo tutelado	Deseño, desenvolvemento e presentación dun traballo de investigación que implique unha planificación do proceso e a súa execución mediante a recollida, análise e interpretación dos datos.
Eventos científicos	Debates realizados con profesionais da educación social en determinadas datas como pode ser o día da Educación Social sobre a investigación neste ámbito.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Seminario	Axuda aos equipos nas entrevistas tutoriais e na clase
Probas	Descrición
Autoavaliación	Axuda para chegar a afondar nas causas do propio pensamento e aprendizaxes

Avaliación				
	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe	
Presentación	Posta en común de traballos e participación activa na aula.	15	C2 C17	D4 D9 D14 D15 D20
Resolución de problemas	Portafolio de aula	15		
Traballo tutelado	Desenvolvemento dunha micro investigación mediante fotovoz	30	B1 B2 B4	C5 C7 D11
Exame de preguntas de desenvolvemento	Exame final escrito: preguntas de comprensión e relación entre conceptos da materia.	40	A4 A5	C1 C2 C4 C5 C9 C10 C17 D1 D8 D9 D10 D12 D13 D15 D20

Outros comentarios sobre a Avaliación

Na convocatoria ordinaria, para obter a cualificación de aprobado, o alumno/para deberá alcanzar a puntuación mínima de 5 puntos totais, realizar en prazo todas as actividades así como cumprir os seguintes requisitos:

- Alumnado asistente. O itinerario ordinario, é dicir, a avaliación continua, é posible para aquel alumnado que teña, como mínimo, o 80% da asistencia e unha participación activa na aula. A avaliación final será mediante un portafolio elaborado ao longo do curso (50%) e un micro-proxecto de investigación de temática voluntaria mediante a estratexia participativa Fotovoz (50%).

- Alumnado non asistente. O itinerario alternativo é para aquelas persoas que, por razóns debidamente xustificadas, teñan máis dun 20% de ausencias a clase ou que, aínda cunha porcentaxe inferior de ausencias, non entregasen reiteradamente en tempo e forma os traballos que permitan avaliar o logro das competencias propias da materia. O alumnado que se atope nesta situación será avaliado mediante unha proba escrita na que se poderá dispoñer de materiais (40%), un micro-proxecto de investigación de temática voluntaria mediante a estratexia participativa Fotovoz (30%) e micro-actividades de aula

